

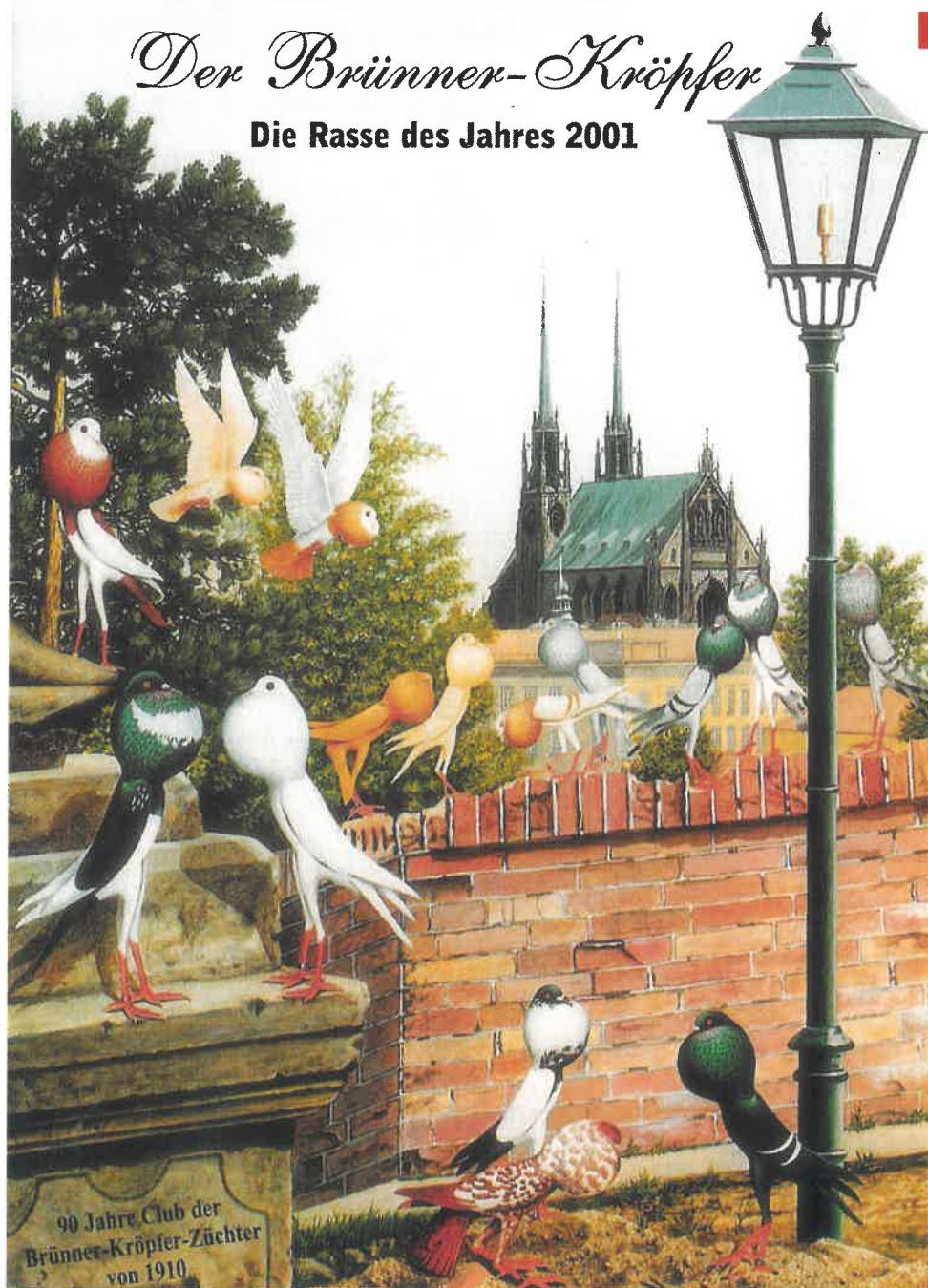
*V jednom nepříliš starém článku v Chovateli jsem se pokusil uvést konečně na pravou míru vše, co známe o vzniku brněnského voláče, tohoto nejvýstavnějšího ze všech výstavních voláčů právě u nás, v Českých zemích a ukončit tak řadu desítek let tradovanou fámou, že brněnský voláč tak byl nazván proto, že vznikl v Praze a jejím okolí.*

**R**elevantní české prameny z této doby – jak se zdá – nejsou, (pionýrské práce Špatného a Šira mají spíše charakter propagace hospodářského rozvoje), je tedy třeba vyjít ze soudobých pramenů v němčině. Jedním z pozoruhodných pramenů tohoto druhu pro nás může být i kniha Gustava Prütze „Illustriertes Mustertaubenbuch“, vydaná v roce 1886, kde pro nás velmi pozoruhodným způsobem řeší autor i brněnského voláče. Uvádí, že pod různými názvy jako český, moravský, rakouský, holandský, brněnský, pražský nebo anglický zakrslý voláč existuje bezpočet malých voláčů, kteří jsou konec konců jedním druhem. A uzavírá – v současné době (tedy v 80. letech 19. stol.) to v Německu řešíme tak, že všechny zahrnujeme pod společný název brněnský voláč. Opírá se přitom o fakt, že v té době nejmenší a nejjemnější holubi z oblibených malých voláčů se šířili do západní Evropy prokazatelně právě z Moravy a Čech. (Proto také v Anglii v téže době běžný název pro tyto holuby byl „rakouský voláč“).

Pro „říšského“ Němce Prütze byla obě města centrem provincie sousedního státu – Rakouska-Uherska, Praha Čech, Brno Moravy. Navíc Brno bylo podstatně blíže k Vídni, s větší a užší návazností na tuto metropoli. Vytváření národního centra v Praze nebylo v této situaci silnou kartou. A navíc byla v Brně i početná německá menšina, před bou-

## Der Brünner-Kröpfer

Die Rasse des Jahres 2001



# Ještě jednou o brněnském voláči

ráním hradeb a připojováním okolních, větší nově českých vesnic k městu dokonce mírná většina. To všechno vytvářelo podmínky pro rozvoj holubářství podstatně jiné než v Praze, a to včetně obchodních a chovatelských vztahů. S trochou zjednodušení lze říci, že zatímco němečtí holubáři v Brně chovali především brněnské voláče, čeští (moravské) pštrosy. Tam někde pramenila pravděpodobně ta priorita Brna ve vyvážení kvalitních voláčů, navíc nekomplikovaném jazykovými problémy. Do toho přišly převratné události světové války a z ní vzešel nový svět, nová Evropa, nové státy a nové vztahy jak mezi nimi, tak uvnitř nich. Dřívější rozdíly se však nannoze i v jiné podobě zachovaly – například rozdílná míra ochoty ke spolupráci mezi českými a německými spolky v Čechách a na Moravě. Při otevření nové holubářské burzy v Brně 1930 (dobově eufemisticky nazvané „přehlídková a výměnná stanice“) stály u jejího vzniku nejen dva české spolky, ale

i německý Landes-Kleintierzüchter-Verein in Brünn. Ale pokračovaly, byť v jiné podobě i další prvky bývalé spolupráce. Například významní čeští holubáři z Brna běžně inzerovali ve vídeňském holubářském časopisu ještě ve 20. a 30. letech (!).

Po pouhých dvou desetiletích však došlo k nové válce, která ještě výrazněji proměnila svět a Evropu, včetně té naší, střední. Opět se upravovaly hranice, opět se manipulovalo i s obyvatelstvem, ani jeho kulturní a zájmové zájmy nezůstaly pochopitelně nedotčeny – tentokrát ve prospěch domácí většiny. Z Brna zmizela německá menšina, zmizely její spolky, i chovaní holubi. A to tentokrát tak dokonale, že zmizelo i historické povědomí o tom, „jak tomu tenkrát vůbec bylo“. A to vůbec nepléduji ve prospěch německé menšiny, ale české většiny. Pokud nejsme schopni ani za tři čtvrtě století podat objektivní zprávu o vývoji našeho holubářství (nebo i chovatelství) do roku 1945, a to bez kritického zpracování role

německých spolků opravdu nejde, pak je to naše chyba, velká a zásadní. Chyba, která nás odsuzuje k dalším letům blábolení o „národních“ plemenech, k dalším letům zaměňování vzpomínek za historii, k dalším letům kroucení hlavou nad rozdílností úrovně naší teoretické práce o chovatelství v porovnání se sousedním Německem, přičemž rozdílná velikost je jen jeden, nikoliv rozhodující rozdíl, k dalším letům zmatků, zda se zabýváme holubářstvím v Čechách, nebo českým holubářstvím, což jsou dvě různé věci.

Osudy brněnského voláče jsou tak markantním důkazem o spjatosti každého holubího plemena s jeho dobovým společensko politickým pozadím a podobných příkladů bychom našli v Evropě, zejména střední a jihovýchodní, desítky. A tak si můžeme klást otázky – proč polský rys náhle zůstal jen rysem, proč lvovský racek se stal rackem polským, proč královecký rejdič je i v novém slovenském vzorníku rejdičem kaliningradským atd. atd.



Brněnský voláč dopadl v tomto „pohybu dějin“ vcelku dobře, byť se u něj pozoruhodně prolnulo evropské pojetí s úzce národním pojetím českým. Je třeba připustit, že i ze strany německého holubářství byl pojat vcelku objektivně, což nebyvá právě vždycky. České holubářství na tom nesporně získalo – jednou z jeho „vlajkových lodí“ se díky Jeřábkovi, Voráčkovi a dalším při konstrukci jeho moderní podoby stalo plemeno, na němž, připustíme, mělo asi podíl více chovatelských subjektů.

Přiložená kopie plakátu je z roku 2001, kdy byl

v Německu za holuba roku vyhlášen právě brněnský voláč. Tento „nejvýstavnější ze všech výstavních voláčů“, jak bývá někdy nazýván, je dnes rozšířen po celém světě a všude sklízí úspěch větší než doma v Česku daleko početněji chovaná a vystavovaná plemena.



A dovolte, abych závěrem připojil jednu osobní vzpomínku. Někdy koncem 80. let jsem trávil dovolenou s rodinou, jak bylo v tehdejší politickém kontextu běžné, u moře na Rujáně v tehdejší NDR. Jak bylo obvyklé, vyhlížel jsem stále jedním okem holuby, abych spojil případně příjemné s užitečným, ale stále nic. Až dva dny před koncem dovolené jdu takhle po tamějším korzu a proti mně jde chlapec sotva desetiletý s pěkným brněnským voláčem na předloktí v poloze sokolníka. Tak jsme hned zapředli holubářskou řeč a vyšlo najevo, že hlavním holubářem doma je jeho dědeček, který měl také lví podíl na ochození jeho „sokola“, který na rozdíl od sokola skutečného nebyl vůbec upoután a chlapec ho ovládal jen hlasem. Požádal jsem ho, aby mým jménem poprosil dědečka, aby byl zítra v 16 hodin doma, že bych si rád prohlédl jeho holuby.

Stalo se a druhého dne mě starý pán i s vnukem čekali. A s nimi 60–80 brňáků velmi dobré kvality, převážně sedlatých, kteří u nás byli tehdy ještě vidět jen vzácně. Když jsem se představil jako



holubář, t. č. rekreatant z Československa, a to z Brna, rozzářil se starý pán jako hvězda raní. „Z Brna? To jste šťastný člověk, to musí být město plné kvalitních brněnských voláčů!“ Když jsem ho ubezpečil, že tam momentálně není ani jeden, nedovedl to pochopit.

V početné skupině sedlatých byly i dva páry pěkných červených bělopruhých. Když jsem se ptal, za jakým účelem, vysvětlil mě, že dva páry této kresby a barvy dostal od svého děda, když mu bylo 6 let (někdy před 1. světovou válkou) aby začal holubařit a od té doby drží vždycky dva páry tohoto

rázu na holubníku na jeho památku. Rozešli jsme se plni nových holubářských dojmů, a i když nebyly zase tak silné, aby z pravověrného rejdičkáře udělaly ze dne na den voláčkáře, od té doby mě problémy i úspěchy brněnských voláčů stále leží na srdci.

Dr. SYLVESTR CHRSTIL, foto archiv autora

Made in Germany

VLOG parafit

DEKRA

OHNE GENTECHNIK

Ohne Gentechnik-Kennzeichnungspflicht

Kvalitní krmivo pro chov, odchov a výstavu!

Chovatelské potřeby - Petr Sirotek

www.kralicvet.eu

NAVŠTIVTE NÁŠ E-SHOP

www.mifuma.cz